

การโฆษณาหลอกลวง

ประชากรไทยมีค่านิยมใส่ใจด้านสุขภาพเพิ่มมากขึ้น ต้องการมีสุขภาพที่ดีและรูปร่างดีสมส่วน แต่มีเวลาในการดูแลตัวเองน้อย จึงส่งผลให้เกิดพฤติกรรมที่แสวงหาสิ่งสามารถช่วยให้มีรูปร่างหรือน้ำหนักที่ตนเองต้องการอย่างรวดเร็ว ซึ่งเป็นช่องทางที่ทำให้ผู้ประกอบการจัดทำสื่อโฆษณาที่มีความดึงดูด และน่าสนใจเพื่อให้กลุ่มเป้าหมายเกิดความต้องการซื้อ จนเกิดเป็นปัญหาที่พบเป็นประจำ คือ การโฆษณาผลิตภัณฑ์สุขภาพ เช่น ผลิตภัณฑ์อาหาร ยา เครื่องสำอาง ในลักษณะโอ้อวดสรรพคุณเกินความเป็นจริง เช่น สามารถลดน้ำหนักได้ 10 กิโลกรัม ภายใน 3 วัน ลดน้ำหนักได้โดยไม่ต้องควบคุมอาหารหรือออกกำลังกาย เร่งการเผาผลาญ ไม่เกิดผลข้างเคียง หรือไม่กลับมาอ้วนอีก ถ้ารู้เท่าทันโฆษณาเหล่านี้จะช่วยให้ป้องกันกลวิธีการหลอกลวงด้านสุขภาพ และเป็นประโยชน์ต่อตนเองและคนรอบข้างด้วยเช่นกัน

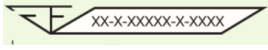
“Don’t Be Fooled By Health Fraud Scams” เป็นหัวข้อบทความของ U.S.FDA ใช้เตือนประชาชนโดยมีความหมายเชิง ระวังการโดนหลอกลวงด้านสุขภาพ และสร้างเว็บไซต์(www.fda.gov/healthfraud)ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการหลอกลวงด้านสุขภาพ โดยการรวบรวมวิดีโอและบทความเกี่ยวกับวิธีการหลีกเลี่ยงการถูกหลอกลวง และสามารถดูได้ว่าผลิตภัณฑ์นี้เป็นผลิตภัณฑ์ที่ระบุสรรพคุณเกินจริง

U.S.FDA ได้แนะนำวิธีการป้องกันการหลอกลวงด้านสุขภาพ โดยจะมีข้อความลักษณะในโฆษณา ดังนี้

- (1) **สามารถรักษาได้ทุกโรค** ให้ระวังผลิตภัณฑ์กลุ่มเหล่านี้ ในปี 2012 U.S.FDA ได้ยึดผลิตภัณฑ์ที่แอบอ้างสรรพคุณเกินจริง เช่น รักษาโรคสมองเสื่อม, โรคหลอดเลือดหัวใจ, โรคไตวาย, ภาวะซึมเศร้า, ข้อเสื่อม เป็นต้น
- (2) **ได้รับการรับรองจากผู้ใช้จริง** เช่น ผมใช้แล้ว...หายจะโรคมะเร็ง หรืออาการจากโรคเบาหวานผมดีขึ้น
- (3) **เห็นภายในไม่กี่วัน** โรคหรืออาการบางอย่างสามารถรักษาหายได้เร็ว แต่โรคเรื้อรังไม่สามารถรักษาให้หายได้ ซึ่งผลิตภัณฑ์เหล่านี้ มักจะระบุข้อความว่า “น้ำหนักลด 30 ปอนด์ ภายใน 30 วัน”
- (4) **ผลิตภัณฑ์จากธรรมชาติ** U.S.FDA ได้พบว่า ผลิตภัณฑ์ที่มีกระบุเป็นผลิตภัณฑ์จากธรรมชาติจะมีส่วนประกอบที่เป็นพิษ หรือมียาที่ต้องได้รับอนุญาตจากแพทย์ผู้เชี่ยวชาญซึ่งมีอันตรายถึงแก่ชีวิต
- (5) **สามารถรักษาได้อย่างมหัศจรรย์** ต้องระวังเมื่อเห็นข้อความลักษณะ “การค้นพบใหม่” “การค้นพบทางวิทยาศาสตร์” หรือ “สูตรลับ” ถ้าเป็นเรื่องจริงผลิตภัณฑ์นั้นจะต้องถูกประกาศเป็นบทความโดยผู้เชี่ยวชาญ ไม่อยู่ในลักษณะของโฆษณา

(6) **ทฤษฎีสมคบคิด (Conspiracy Theory)** เป็นการกล่าวอ้างโดยใช้เหตุการณ์ต่าง ๆ มาเชื่อมโยงกัน เพื่อให้ผู้รับฟังเชื่อคล้อยตาม ซึ่งมีความจริงเพียงเล็กน้อยและมีเหตุผลสนับสนุนจากความเชื่อของบุคคล เช่น การกล่าวว่า “ปัจจุบันบริษัทยาและรัฐบาลได้ร่วมมือกันเพื่อปกปิดข้อมูลการรักษาบางอย่างที่สำคัญ” ซึ่งข้อความดังกล่าวสามารถดึงความสนใจและเข้ามาอ่านได้

หนังสือ “คู่มือ ออย. น้อย ชุด รู้แล้ว...บอกต่อ” ได้แนะนำการรู้ทันโฆษณาเกินจริง โดยต้องระวังการโฆษณาที่มีคุณภาพ สรรพคุณหรือประโยชน์ที่เกินจริง โดยเฉพาะ การโฆษณาเพิ่มส่วนสูง, เพิ่มความงามให้กับผิวพรรณ, ต่อด้านอนุมูลอิสระและลดความอ้วน ถ้าได้รับรองจาก ออย. จะมีเลขกำกับ(.....) การขายผลิตภัณฑ์ในที่ลับ เช่น เปิดสาธิตและขายในห้องโรงแรม ขายบนอินเทอร์เน็ต เป็นต้น มีการล่อใจจูงใจ หรือลด แลก แจก แถม ให้ตั้งสติและตั้งใจไว้ก่อน เนื่องจากมีโอกาสเป็นผลิตภัณฑ์ที่ไม่มาตรฐานหรือไม่ได้รับรองจาก ออย. นอกจากนี้ ให้ได้ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการโฆษณาผลิตภัณฑ์เสริมอาหารที่ควรรู้ คือ ผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร “สำหรับผู้บริโภคที่คาดหวังประโยชน์ด้านส่งเสริมสุขภาพ เพื่อเสริมสารที่ขาดและ/หรือต้องการ เพิ่ม ห้ามบริโภคแทนอาหารหลัก และไม่จำเป็นต้องบริโภคหากบริโภค อาหารหลากหลายครบ 5 หมู่ในสัดส่วนที่เหมาะสมเป็นประจำ” และในฉลากจะระบุชัดเจนว่า “ไม่มีผลในการป้องกันหรือรักษาโรค” ควรดูให้มีเลขรับรองจาก ออย. ตลอดจนคำเตือนและบริโภคตามปริมาณที่กำหนด

การป้องกันการถูกโฆษณาเกินจริงอีกวิธีคือ การสังเกตที่เลขรับรองจาก ออย. ภายในโฆษณา ถ้าหากในผลิตภัณฑ์นั้นระบุเป็นลักษณะ “1 A 9999/46 ” แสดงว่าเป็น ทะเบียนตำรับยา แต่ถ้าหากพบเครื่องหมายออย. ในลักษณะ แสดงว่า ผลิตภัณฑ์นั้นเป็นผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร ซึ่งจะไม่ระบุผลในการรักษาโรคต่างๆ หรือหากพบเลขที่ใบรับแจ้ง 10 หลัก เป็นลักษณะ “10-2-5300384” แสดงว่าเป็นเครื่องสำอาง

แหล่งอ้างอิง

ป้องกันการโฆษณาหลอกลวงด้านสุขภาพอย่างไร | Smart. (2017). Retrieved November 4, 2017, from https://ncds.oryor.com/detail/media_printing/1467

Commissioner, O. of the. (n.d.). Consumer Updates - 6 Tip-offs to Rip-offs: Don't Fall for Health Fraud Scams. Retrieved from <https://www.fda.gov/ForConsumers/ConsumerUpdates/ucm341344.htm>

Commissioner, O. of the. (n.d.). Consumer Updates - Don't Be Fooled By Health Fraud Scams. Retrieved from <https://www.fda.gov/ForConsumers/ConsumerUpdates/ucm278980.htm>

Wongpong, T. (2014). คู่มือการตรวจสอบเฝ้าระวังโฆษณาผลิตภัณฑ์สุขภาพเบื้องต้น. Retrieved November 4, 2017, from <https://www.slideshare.net/thitiwongpong/ss-38279684>

คณะกรรมการองค์การอิสระเพื่อการคุ้มครองผู้บริโภคภาคประชาชน (คอบช.). (2014). อย.เผยโฉม 88 ผลิตภัณฑ์อาหาร-ยา ผิดกฎหมาย - คณะกรรมการองค์การอิสระเพื่อการคุ้มครองผู้บริโภคภาคประชาชน (คอบช.). Retrieved November 4, 2017, from <http://www.indyconsumers.org/main/food-drugs-healthpruduts-167/124-570924001.html>